

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
ELMİN İNKİŞAFI FONDU

Könül BÜNYADZADƏ

MUĞAM FƏLSƏFƏSİ

HUMANİTAR VƏ İCTİMAİ ELMLƏR

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Elmin İnkişafı Fondunun qrant layihəsi
çərçivəsində nəşr olunmuşdur

Könül Bünyadzadə

MUĞAM FƏLSƏFƏSİ

Elmi redaktor:

Teymur KƏRİMLİ

AMEA-nın həqiqi üzvü, filologiya üzrə elmlər doktoru, professor

Rəyçi:

Nərgiz AXUNDOVA

AMEA-nın həqiqi üzvü, tarix üzrə elmlər doktoru, professor

K.Y.Bünyadzadə. Muğam fəlsəfəsi. – Bakı: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu, 2018. – 160 səh.

Monoqrafiyada Universal Səsin bir təzahürü olaraq təqdim edilən muğam əsasən düşüncə tərzini kimi araşdırılır. Bu məqsədlə onunla fəlsəfi cərəyanlar, xüsusilə təsəvvüf arasında fəlsəfi müqayisələr aparılır. Muğamın milli düşüncə tarixi ilə paralel şəkildə tədqiq edilməsi milli təfəkkürün bir sıra əhəmiyyətli məqamlarına da aydınlıq gətirir.

Müasir dövrün ruhuna uyğun olaraq kitabda həmçinin muğamın multi-kultural mahiyyəti də araşdırılır. Bununla çox əhəmiyyətli bir həqiqət vurğulanmış olur: öz təsir gücünə və daşdığı missiyaya görə muğam Azərbaycanın “yumşaq gücüdür”.

Monoqrafiya mütəxəssislər, araşdırmaçılar və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

**Monoqrafiya Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun qrant layihəsi çərçivəsində çap olunmuşdur:
Qrant № EIF-2013-9(15)-46/34/5 (layihə rəhbəri: S.M.Fərhadova)**

Bu əsər 13 mart 2014-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu tərəfindən Azərbaycan Respublikası Müəllif Hüquqları Agentliyində qeydiyyatdan keçirilmiş və əsərin qeydiyyatı haqqında 7999 nömrəli Şəhadətnamə (qeydiyyat nömrəsi: 04/C-7484-14) verilmişdir.

ISBN: 978-9952-516-12-8

© Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Elmin İnkişafı Fondu, 2018
© K.Y.Bünyadzadə, 2018

MÜNDƏRİCAT

Ön söz. MUĞAM – MİLLİ TƏFƏKKÜRÜN NADİR İNCİSİ KİMİ	4
GİRİŞ	7
MUĞAM – TƏFƏKKÜR TƏRZİ KİMİ	14
Düşüncə tarixi və musiqi.....	14
Muğam – düşüncənin səslənməsi, yoxsa səsin düşünməsi?	39
MUĞAM VƏ TƏSƏVVÜF: PARALELLƏR VƏ ORTAQ NÖQTƏLƏR.....	56
Muğam – nöqtə, yoxsa dairə?.....	56
Muğam və təsəvvüfdə hal-məqam prinsipi.....	84
Muğam və səma`	89
“Mən”in ifadəsi – Muğam və Təsəvvüf.....	93
MUĞAM – DƏYƏRLƏRİN QORUYUCUSU.....	99
Muğam – milli ruhun ritmi kimi.....	100
Muğam – musiqi ilə yazılmış epos.....	105
Muğam ifa alətlərinin fəlsəfi mahiyyəti.....	111
MUĞAMIN MULTİKULTURAL MAHİYYƏTİ.....	119
Muğamın mənəvi gücü.....	122
Muğam – Şərqi və Qərbi ehtiva edən xəzinə	126
NƏTİCƏ.....	145
ƏDƏBİYYAT.....	153